

Økonomiplan 2024 – 2027

Kommunedirektørens forslag

Økonomiplanens formål

- Realisere kommuneplanens samfunnsdel
- Et politisk styringsdokument som gir føringer for Oppdal kommunes tjenesteyting og kommende års budsjett
- Arena for å foreta en samlet vurdering og prioritering av innmeldte behov / tiltak fra enhetene

Lovhjemmel for økonomiplanen

Plan- og bygningsloven § 11-1:
4-årig handlingsdel for
oppfølging av kommune-
planens samfunnsdel

Kommuneloven § 14-4:
4-årig økonomiplan – krav om
balanse

Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd

Oppdal kommune

Økonomiplan 2024-2027
Kommunedirektørens forslag

Lovbestemmelser om økonomiplan

- Skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale planer skal følges opp
- Skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene planen bygger på
- Skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige

Driftsnivå i planperioden

- I hovedsak videreføring av enhetenes rammer og tjenestenivå fra 2023
- Finansielle måltall er ikke oppfylt i sin helhet
- Det økonomiske handlingsrommet er i hovedsak disponert til konsekvensjusteringer og politiske føringer gitt gjennom året

Økonomiplanprosessen

- Bruke økonomiplan-prosessen for å få samlet oversikt og foreta helhetlige prioriteringer
  - Viktig å ha totaloversikt
  - Blir forstyrret av enkeltsaker gjennom året

- Kommunedirektøren er glad for at driftsnivået til enhetene i 2023 i hovedsak videreføres til 2024, men er spesielt bekymret for at det ikke er rom for følgende tiltak i økonomiplanperioden:
  - Hjemmetjenesten: Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien (ca. 1,6 mill. kr. pr. år),
  - Oppdal helsesenter: Økt grunnbemanning ved sykehjemsavdelingene (ca. 2,3 mill. kr. pr. år)
  - Drivdalen oppvekstsenter, Høgmo og Pikhaugen barnehager og Midtbygda oppvekstsenter - Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen (ca. 1,6 mill. kr. pr. år, ca. 3,2 mill. kr. pr. år fra år 3).

Politiske føringer som er innarbeidet i økonomiplanen

- Sak 86/22 og 124/22 i kommunestyret:
  - styrking av legevakttjenesten
  - ny driftsavtale / driftsform for legetjenesten (eget forhandlingsutvalg)
  - etablering av distrikthelsesenter i sokkeletasjen i ODMS-bygget
  - renovering av lokaler som skal brukes av psykisk helse og rus i ODMS-bygget
  - økning av kommuneoverlegestillingen
    - Egne politiske saker til kommunestyret 22. juni
- Sak 22/23 i formannskapet (i kommunestyret 11.5.):
  - Nye avtaler med privatpraktiserende veterinærer

Politiske føringer som er innarbeidet i økonomiplanen

- Sak 21/23 i kommunestyret:
  - investering i boligtomteområder (gir årlige rente- og avdragsutgifter)
- Punkt 10 i budsjettvedtaket for 2023:
  - Bevilgning til administrering av universitetsavtalen med NTNU
- Sak 131/21 i kommunestyret:
  - Årlige tilskudd til Trøndelag fylkeskommune til ny bru over Ålma, FV 6518

Selvmotsigende situasjon

- Gode brukerundersøkelser og regnskapsresultat
- Gode plasseringer på kommunebarometeret, noe som vitner om meget gode tjenester.

på tross av dette

- Varsler enhetene en mer krevende hverdag og større press

Utfordringer

- Enhetenes hverdager er blitt mer og mer krevende, bl.a. som følge av statlige reformer
- Enhetenes økonomiske rammer er marginale i forhold til nåværende driftsnivå. Enda større ressursbehov til primæroppgavene i framtiden
- Høyt sykefravær
- Mangel på arbeidskraft
- Flere brukere i alle aldersgrupper med store sammensatte behov

Utfordringer – statlige reformer

- Statlige reformer (eks. Oppvekstreformen (inkl. barnevernsreformen), Kvalitetsreformen «Leve hele livet» og «Livsgledehem», Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering, Helsepersonellkommisjonen, Fastlegeordningen – ekspertutvalgets rapport av 18.4.23, Helseplattformen
- Økning i rettighetsbaserte tjenester
- Økende forventninger og krav fra innbyggere og brukere

Politisk handlingsrom

- Kommunestyret kan endre
  - Eiendomsskatten
  - Avdragstid på lån
    - En omdisponering av avdragskostnader til løpende driftsutgifter fører til en varig økning av driftsutgiftene i årene framover. Større følsomhet for renteendringer.
  - Endring av tjenester / tiltak
- Kunnskapsgrunnlaget vil gi et bedre grunnlag for å gjøre politiske prioriteringer

Politisk behandling:

- Uttalelse fra råd og utvalg 30.-31.5.
- Formannskapet: 6. juni
- Offentlig ettersyn 7.-21. juni
- Kommunestyret: 22. juni

Uavhengige
representanter

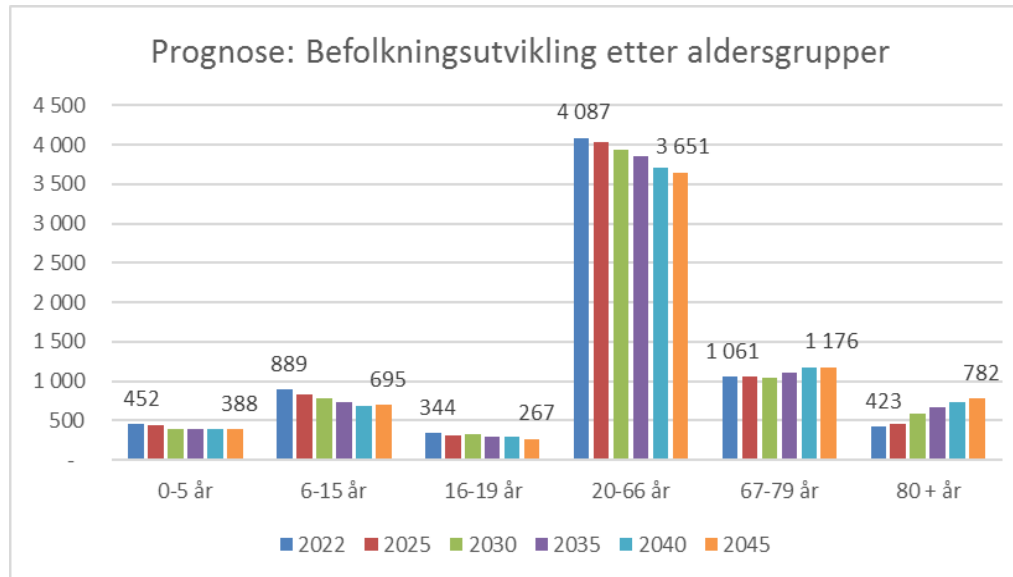

Nærmere om økonomiplan 2024-2027 v/økonomisjef

Befolkningsframskrivning

Kilde: SSB 2022 – Medium fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring

	31.12.22	2025	2030	2035	2040	2045
Sum innbyggere	7 256	7 110	7 076	7 037	7 000	6 959

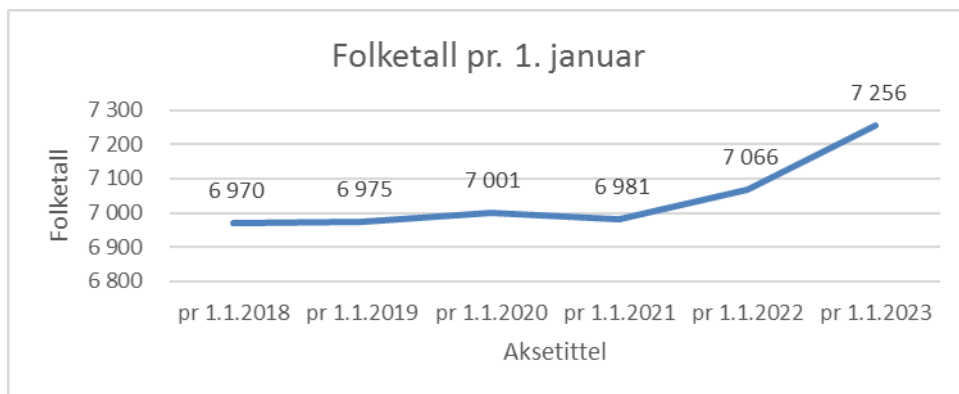
Prognosen tilsier en større andel eldre innbyggere – ser ut til å stemme
Prognosen tilsier færre barn – stemmer ikke så langt

Forutsetninger for økonomiplanen

- Kommuneproposisjonen 2024 kommer 11. mai
- Folketall påvirker rammetilskudd og skatt fra staten

	År	
Alder:	31.12.2021	31.12.2022
0-5 år	440	452
6-15 år	820	889
16-17 år	165	344
18-69 år	4 467	4 087
70-79 år	781	1 061
80 + år	393	423
Sum innbyggere	7 066	7 256

Rammetilskudd fra staten: innbyggertall og innbyggersammensetning viktig

Aldersgrupper i hht kriteriedata for rammetilskuddet:			
	Grunnlag for budsjett 2023:	Grunnlag for økonomiplan 2024-2027:	
	1.7.22:	1.1.23:	Endring:
0-1 år	134	137	3
2-5 år	301	315	14
6-15 år	836	889	53
16-22 år	609	595	-14
23-66 år	3 787	3 836	49
67-79 år	1 050	1 061	11
80-89 år	329	344	15
90 år+	82	79	-3
Sum	7 128	7 256	128

Anslag på utgiftsbehov-indeks 2024-2027:

2023: 3,54

2024: 4,84

2025: 4,79

2026: 4,79

2027: 4,79

Bestemmes av innbyggertall og innbyggersammensetning pr. 1.7. året før budsjettåret (på landsbasis og i Oppdal kommune).

→ Lagt til grunn i hele økonomiplanperioden

Skatteinntekter

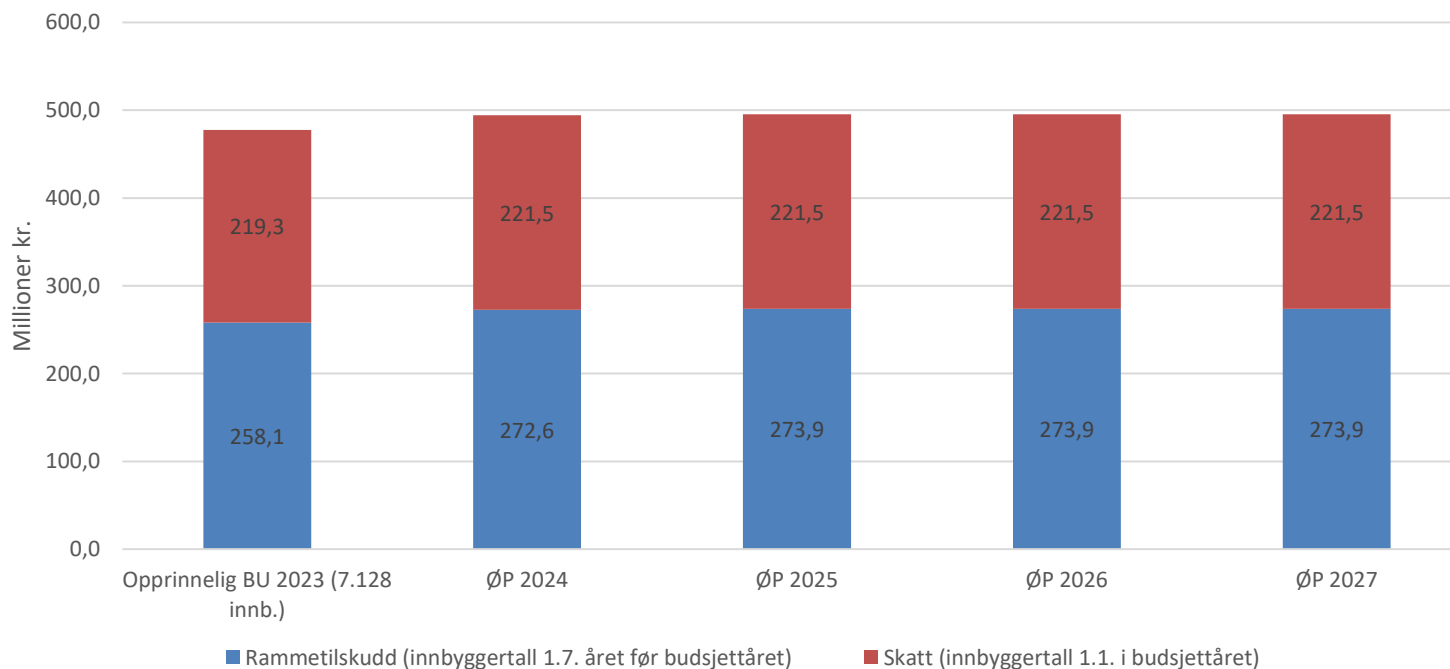
(inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere og naturressursskatt fra kraftforetak)

- Innbyggertall 1. januar i budsjettåret er bestemmende for skatteinntektene
- Skatteinntektene utjevnes til en viss grad mellom kommuner, der kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet løftes
  - Oppdal: skatteinntekt ca. 84% av landsgjennomsnittet
  - Inntektssystemet løfter Oppdal til ca. 94% av landsgjennomsnittet

Frie inntekter = rammetilskudd + skatt

Prognose skatt og rammetilskudd (7.256 innbyggere)

Ca. kr. 68.000 pr. innbygger

Hvorfor øker anslaget på frie inntekter?

			Beløp i 1.000 kroner
Økning innbyggertilskuddet:			
Fra 7.128 til 7.256 innbyggere			3 600
Helårsvirkning 12 t gratis sfo for 2. klassinger			2 000
Andel av grunnrenteskatt			1 400
Sum			7 000
Økning utgiftsutjevning:			
Fra 3,5% til 4,8% dyrere å drive enn gjennomsnittskommunen			6 414
Skatt og inntektsutjevning (inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere og og naturressursskatt fra kraftforetak). Innbyggertall 1.1. i budsjettåret			3 107
Sum			16 521

De største konsekvensjusteringene i 2024

(netto ca. 2,4 mill. kr.):

- 12 timer gratis SFO for 2.klassinger
(økning i rammetilskuddet) +2,0 mill. kr.
- Endring i skolerammene pga. endring
i elevtall -1,3 mill. kr.
- Endring i barnehagerammene pga.
endring i barnetall -1,5 mill. kr.
- Ressurskrevende tjenester +2,0 mill. kr.
- IKT-lisenser sentral ikt-drift +1,2 mill. kr.

Innspill til økonomiplan fra enhetene

- 58 løpende driftstiltak innmeldt, til sammen ca. 40 mill. kr. pr. år
  - tiltak tilhørende selvkostområder ikke medregnet

Nye driftstiltak

	Beløp i kr. innarbeidet i økonomiplanens driftsbudsjett i 2024	Beløp i kr. pr. år innarbeidet i økonomiplanens driftsbudsjett fra og med 2025
Sak 86/22 og 124/22 i kommunestyret: Styrking av legevakttjenesten, ny driftsavtale / driftsform for legetjenesten, etablering av distrikthelsetesenter i sokkeletasjen i ODMS-bygget, renovering av lokaler som skal brukes av psykisk helse og rus i ODMS-bygget samt økning av kommuneoverlegestillingen	13 099 000	7 967 000
Sak 21/23 i kommunestyret: 9,2 millioner kroner i investering i tomteområder 14 boligtomter i Rugdevegen og 6 boligtomter i Bjørkmoen 3. Årlige rente- og avdragsutgifter:		718 000
Sak 22/23 i formannskapet: Nye avtaler med privatpraktiserende veterinærer	915 000	915 000
12,7 millioner kroner eks. mva. i kostnadsøkning i investering i ny Høgmo barnehage gir økte årlige rente- og avdragsutgifter:		972 000
Sak 131/21 i kommunestyret: Tilskudd til Trøndelag fylkeskommune til ny bru over <u>Ålma</u> <u>FV 6518</u>		500 000
Budsjett 2023 i kommunestyret: Administrering av universitetsavtalen med NTNU	250 000	250 000
Sum totalt	14 264 000	11 322 000

Andre tiltak i økonomiplanen

(ikke uttømmende og utenom konsekvensjusteringer)

- Rehabilitering av Pikhaugen barnehage
- Fortsette arbeidet med
  - å fornye vann- og avløpsnett
  - rehabilitering av kommunale bygg
  - helseplattformen
- Økt bevilgning til rehabilitering av kommunale veier

Særlige forhold av betydning i planperioden:

- Ressurskrevende tjenester
- Festetomter
- Gjennomgang av inntektssystemet – utredningen lagt fram i august 2022
- Lønns-, pensjons- og prisvekst
- Utbytte fra TrønderEnergi
- Ny slambehandlingsløsning og renseløsning Oppdal sentrum: sak til kommunestyret 22. juni
- Vedtak i kommunestyret 2.2.23: innhenting av kunnskapsgrunnlag for å sikre en bærekraftig økonomi og skape rom for fremtidige investeringer
- Eiendomsskatt – omtaksering i 2024. Sak om takserings-måte til kommunestyret 31. august

Finansielle måltall

§ 14 i kommuneloven:

- Kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid og til kommende generasjon
- Kommunestyret skal vedta finansielle måltall

Hva er finansielle måltall?

- Politiske målsettinger for kommunens økonomiske utvikling og stilling

Formålet med finansielle måltall:

- Å synliggjøre hva som skal til for å ha en sunn økonomi over tid (bærekraftig økonomi)
- Benytte måltallene som en del av beslutningsgrunnlaget i økonomiplan- og budsjettprosessen – være lokale handlingsregler for økonomistyringen

Finansielle måltall

- Vedtatt av kommunestyret 28.1.21

**ØP 2024 –
2027**

Netto driftsmargin skal utgjøre **minimum 1,5%** i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv. I økonomiplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin på under 1,3%

Gj.snitt 1.3%

Gjeldsgrad: lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre **maksimalt 73%** av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden 2021-2024. Deretter skal det styres mot en gjeldsgrad som tilsvarer maksimalt 70% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.

Gj.snitt 84%

Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond skal utgjøre **minimum 13%** av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv

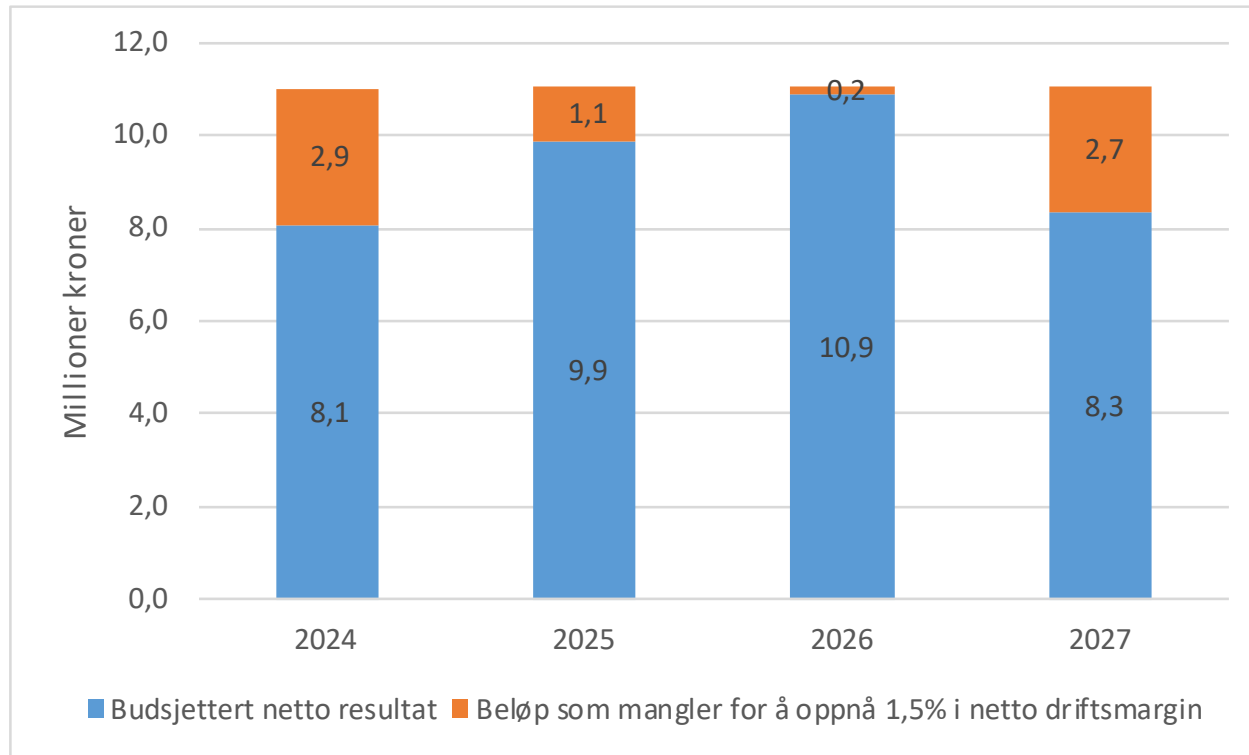
Gj.snitt 14%

Resultatet av «prosjekt kunnskapsgrunnlag» blir viktig i administrasjonens og kommunestyrets arbeid med å utarbeide og vedta framtidige økonomiplaner i tråd med finansielle måltall.

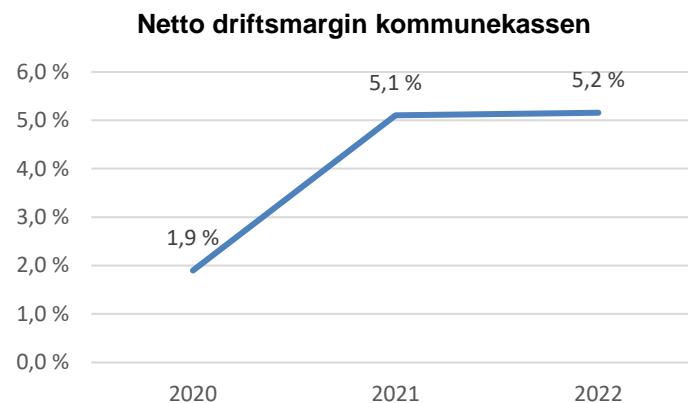

Finansielle måltall

Netto driftsresultat burde vært ca. 11 millioner kroner hvert år for å oppnå en netto driftsmargin på 1,5%

Regnskapsresultat siste 3 år

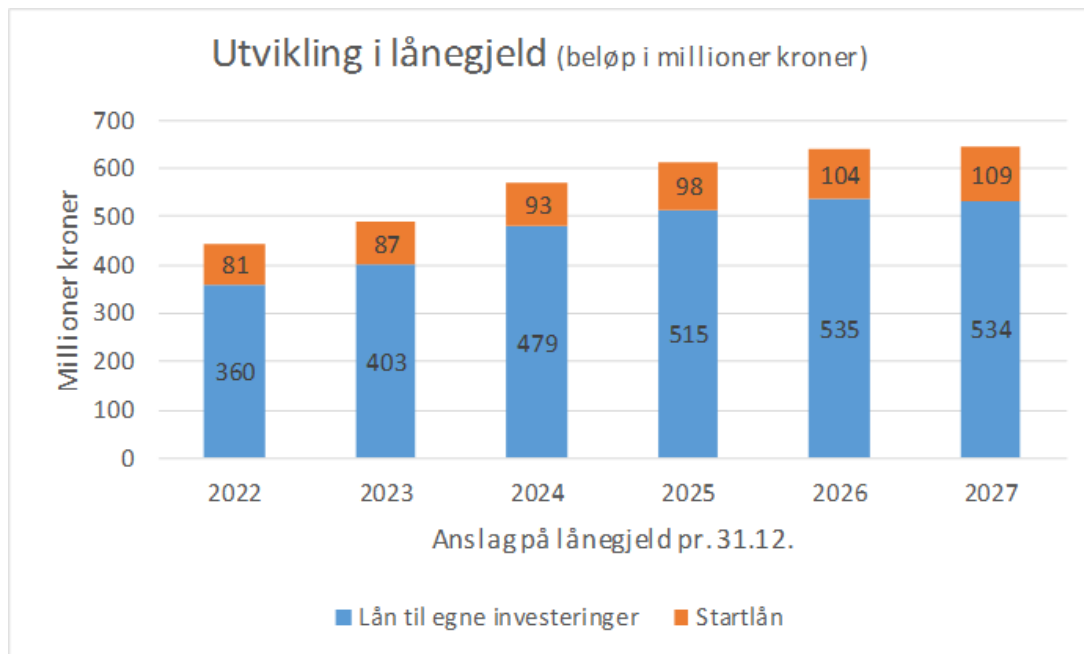
2020:
Skatteinntekter
Enhetsvise resultater

2021:
Skatteinntekter
Enhetsvise resultater
Korona-kompensasjon
Kraftinntekter

2022:
Skatteinntekter
Korona-kompensasjon
Kraftinntekter

Antatt utvikling i lånegjeld

Øker fra ca. 489 millioner kroner i 2023 til ca. 613 millioner kroner i 2025 og ca. 644 millioner kroner i 2027. Skyldes i hovedsak lån til vann og avløp (73 millioner kroner), bygging av Høgmo barnehage (55,5 millioner kroner), renovering av Pikhaugen barnehage (14 millioner kroner) og innføring av Helseplattformen (14 mill. kroner).

Disposisjonsfond er ikke budsjettert brukt til delfinansiering av investeringene

Fond = sparepenger

- Bundne fond: Kan bare brukes til et bestemt formål. Eks: Selvkostfond, næringsfondet, gavemidler gitt til f.eks. hjemmetjenesten, Oppdal helsesenter
- Disposisjonsfond (ubundne driftsfond): Frie fond som kan brukes etter kommunestyrets bestemmelser (drift og investering)
- Ubundne investeringsfond: Fritt fond som kan brukes som egenkapital ved investeringer

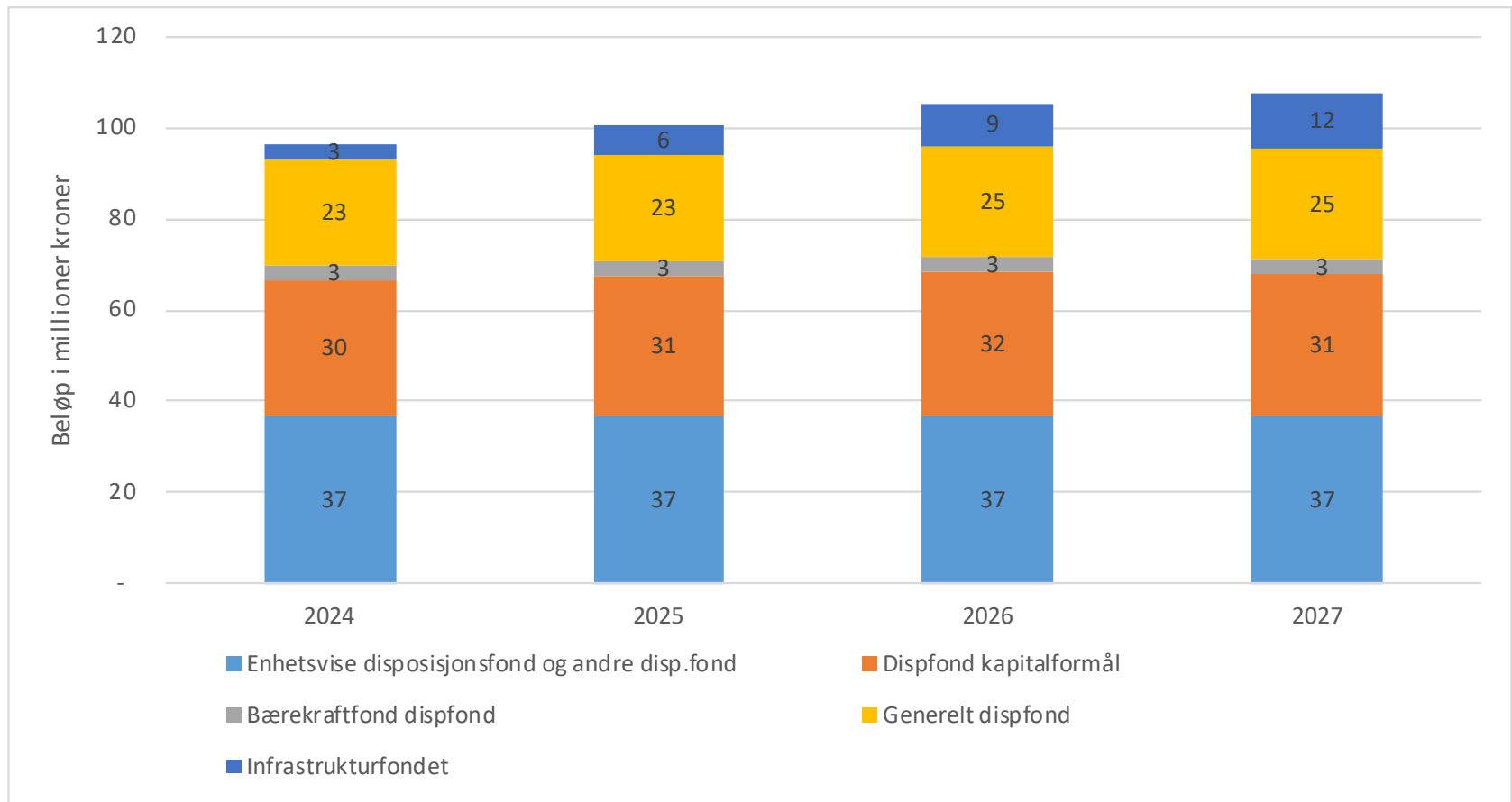

Disposisjonsfond

- Er egnet til å
  - håndtere uforutsette forhold / engangstiltak
  - være egenkapital ved investeringer
    - Unngår låneopptak = unngår renter og avdrag = mer penger til løpende driftsutgifter hos enhetene
- Er ikke egnet til å finansiere løpende drift da det er engangspenger

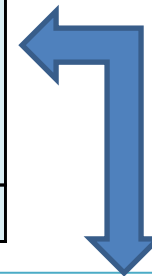

Anslag på disposisjonsfond

Regnskapsresultatet 2022 er disponert

	Regnskap 2022
Netto bruk av infrastrukturfond	-3,1
Netto bruk av bundne fond	-3,6
Netto avsetning til disp.fond til kapitalformål	6,1
Netto avsatt til flyktningefondet	7,2
Netto avsatt til bærekraftsfondet	3,4
Netto avsatt til generelt disposisjonsfond	12,9
Netto avsatt til enhetenes disposisjonsfond	0,6
Til finansiering av investeringer	15,6
Sum	39,0

1,0 mill. kr. K-sak 23/03: Innhenting av kunnskapsgrunnlag

4,0 mill. kr. K-sak 23/30: Egenandel ressurskrevende tjenester

2,0 mill. kr. K-sak 23/23: Planprogram Gjevillvassdalen

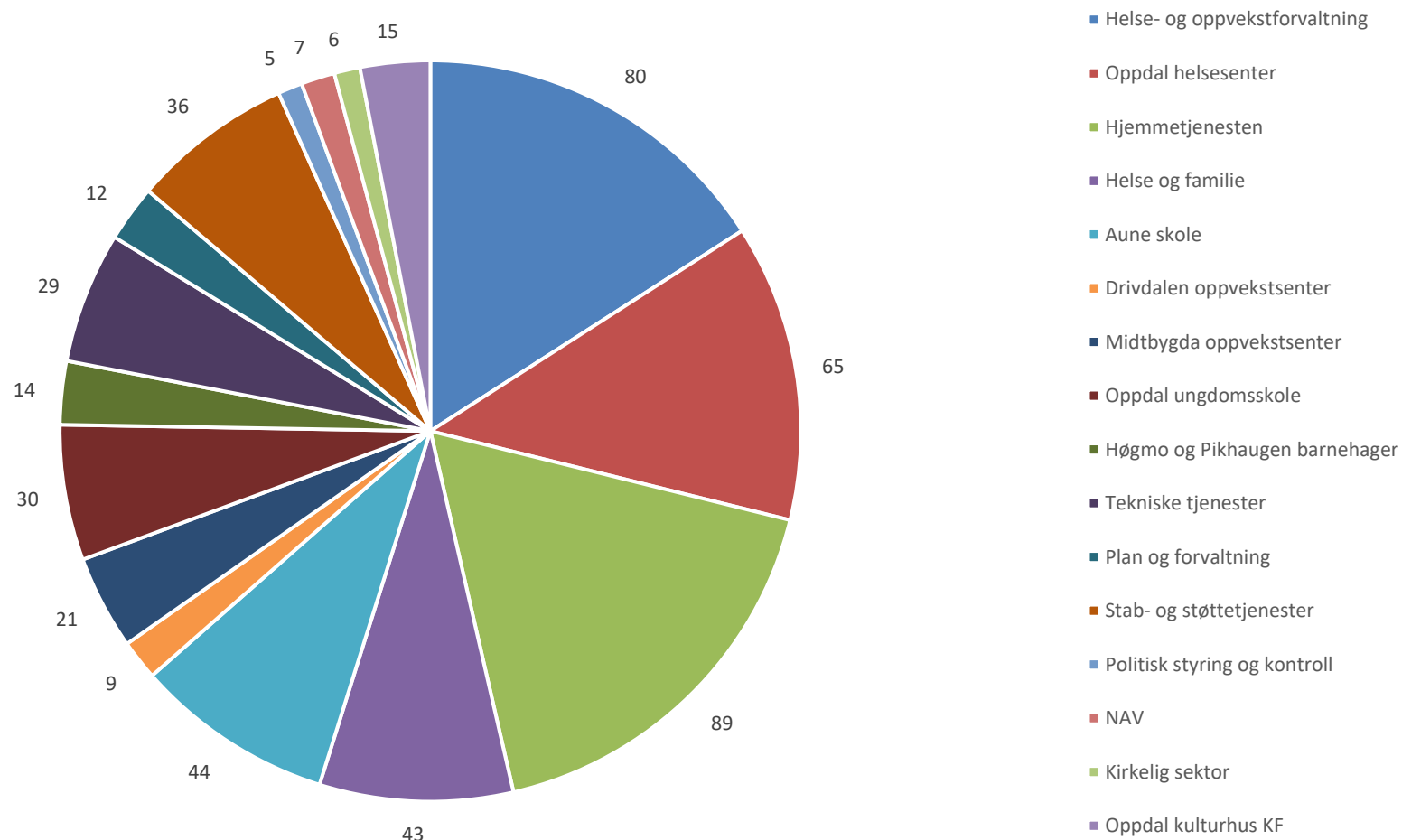
0,9 mill. kr. K-sak 23/ xx: Veterinærvakt

4,5 mill. kr. ØP 2024-27: Utkjøp av materiell og goodwill/ opparbeidet praksis fra 6 privatpraktiserende leger

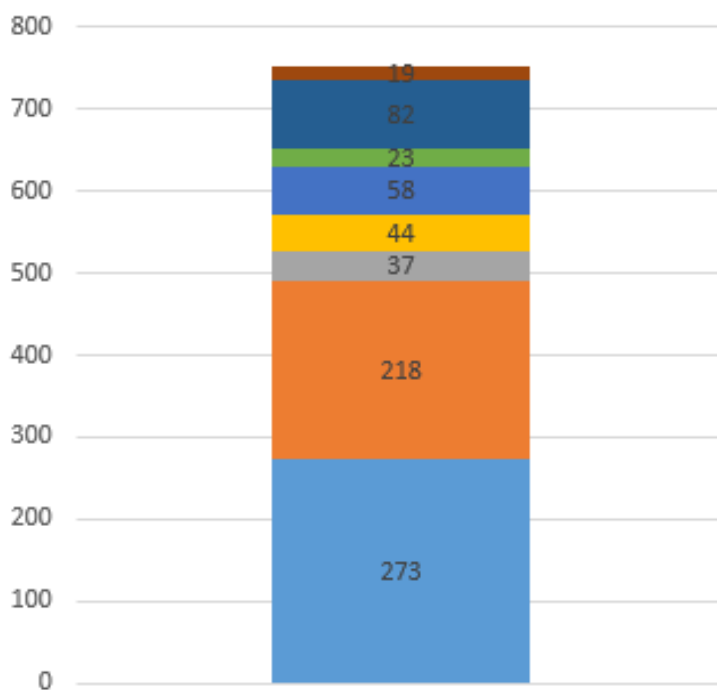

Anslag på netto rammer til enhetene 2024

(beløp i millioner kroner)

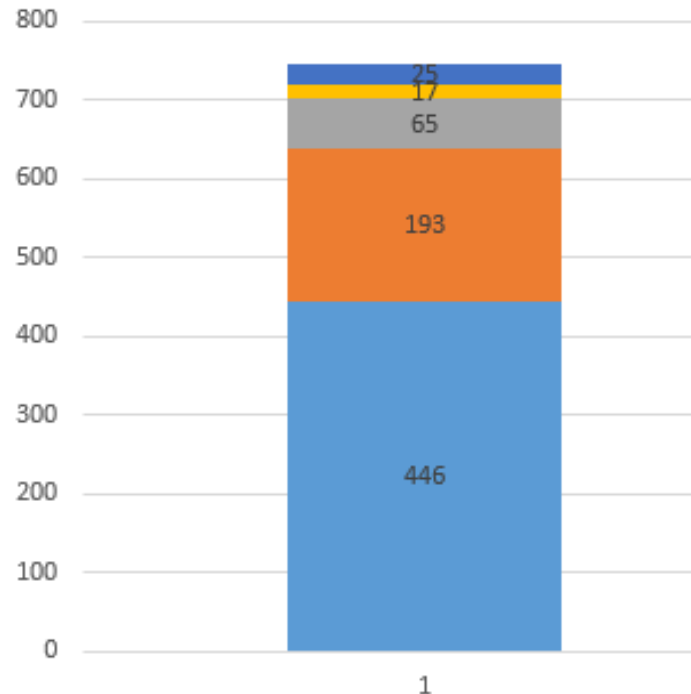

Anslag inntekter 2024 (753 mill. kr.)

- Renteinntekter og utbytte
- Salgs- og leieinntekter
- Brukerbetalinger
- Overføringer og tilskudd fra andre
- Andre overføringer og tilskudd fra staten og generelle inntekter
- Eiendomsskatt
- Skatt på inntekt og formue
- Rammetilskudd

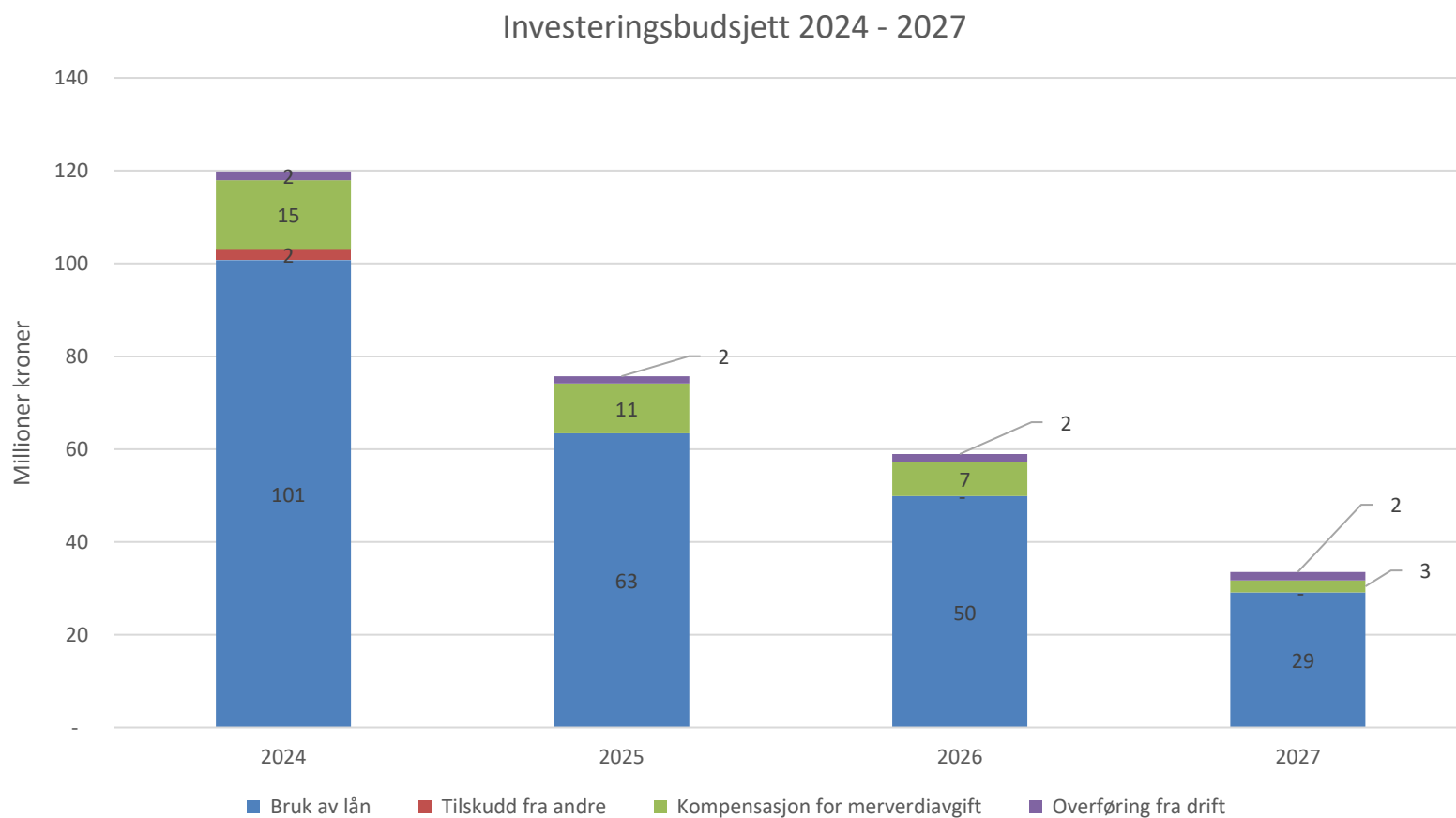
Anslag utgifter 2024 (745 mill. kr.)

- Avdrag på lån
- Renteutgifter
- Overføringer og tilskudd til andre
- Kjøp av varer og tjenester
- Lønnsutgifter og sosiale utgifter

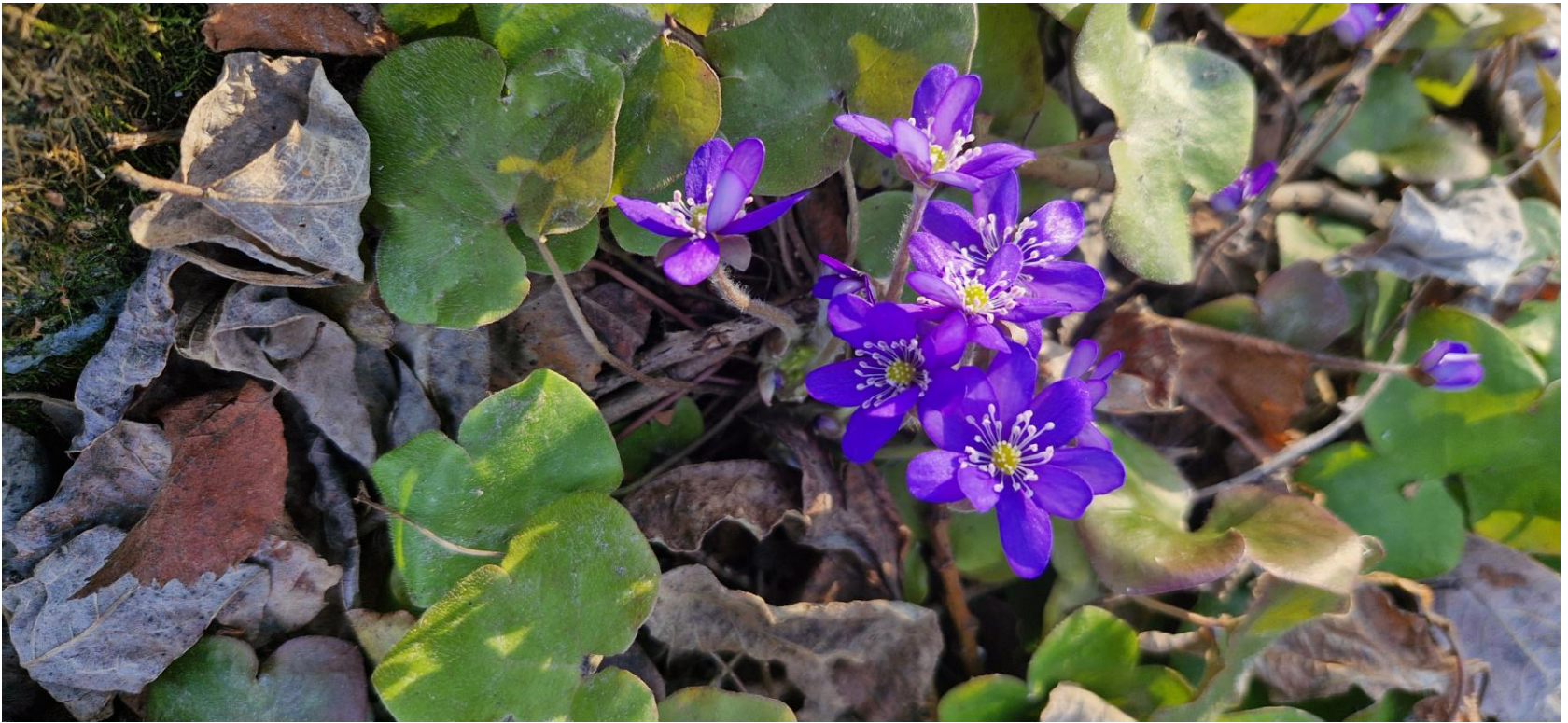
Brutto investeringer med finansiering

Dokumenter på Oppdal kommunes hjemmeside:

- Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2024-2027
- Presentasjon for politiske råd og utvalg 9.5.23
- Enhetenes innspill til konsekvensjusteringer og nye drifts- og investeringstiltak

Takk for oss

Oppdal kommune